

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. II. Adultus peccator nullo casu reportabit fructum ex Sacramento sine actu supernaturali, qui communiter erit perfecta contritio, vel imperfecta, quæ attritio dicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

esse necessariam in homine peccatore & homine iusto; hinc incipiendo ab homine peccatore, assero sine ulla formidine de proposito:

CONCLUSIO II.

Adultus peccator nullo casu reportabit fructum ex Sacramento sine actu supernaturali, qui communiter erit perfecta contritio, vel imperfecta, quæ attritio dicitur.

9.
Necessitas
Contritionis
ex Tridentino.

Contritio in genere est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. Ita Trident. sess. 14. cap. 4. in principio, illic subjungens: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius; ad minus necessitate præcepti. Quidni etiam medij? Haud dubito, si per contritionem intelligas dolorem explicitum vel æquivalentem actum charitatis sive spei. De quo alibi latius.*

Sufficiat pro præsentia, vix aut ne vix quidem posse contingere, ut peccator credat impium justificari per gratiam Christi, speret Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tamquam fontem omnis iustitiæ diligere incipiat, & non continuo moveatur ad formalem detestationem suorum peccatorum.

Unde (quod bene notandum est) Concil. Trident. sess. 6. cap. 6. (quod intitulatur: *Modus præparationis ad iustificationem in adultis*) postquam enumerasset actus Fidei, Spei & Charitatis, continuo atexit: *Ac propterea* (id est, quia credunt, sperant & diligunt) *moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam penitentiam, quam ante Baptismum agi oportet. Penitentiam* (inquam) *id est, contritionem perfectam vel attritionem.*

Contritionem perfectam voco, quæ hominem Deo reconciliat, priusquam Sacramentum actu suscipiatur: attritionem vero sive contritionem imperfectam, quæ quamvis sine Sacramento per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat; tamen ad Dei gratiam in Sacramento impetrandam disponit.

Per adultum peccatorem intelligo hic, qui in adulta ætate mortaliter peccavit; de quo sic loquitur Trident. supra cap. 1. cir-

ca medium: *Fuit quidem penitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam & iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui perisissent. Quid illustrius dici poterat?*

Atque, ut omittam innumeras Scripturas, quæ penitentiam postulant pro peccatis; solum adduco, tamquam magis ad propositum, verba Apostoli Petri Act. 2. v. 38. *Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum.* Hinc Doctor Subtilis 4. dist. 4. quæst. 5. n. 2. *Alio modo potest aliquis esse fideus, ostendendo se esse dispositum ad recipiendum Sacramentum; & tamen non est dispositus interiorius, vel quia non habet rectam fidem, vel quia habet aliquod peccatum mortale tunc in actu vel præteritum, de quo nullo modo atteritur vel conteritur. Loquitur de Sacramento Baptismi. Ergo Baptismus non justificat sine prævia attritione vel contritione. Eadem & major est ratio de Sacramento Penitentiae.*

Credam autem Sacramenta vivorum posse, quod non possunt Sacramenta mortuorum? Credat qui volet, mea & communis sententia est, ad omnem justificationem hominis peccatoris, utpote rem maximè supernaturalem, prærequiri dispositionem supernaturalem, saltem in modo, quod non obscure docet Concil. Trident. sess. 6. can. 3. *Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione atque eius adiutorio hominem credere, sperare, diligere aut penitere posse sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit.*

Neque Scotus usquam contrarium supponere videtur, ut perperam colligit Hiquæus in suo commentario 4. dist. 9. q. unica n. 46. ex hisce verbis Doctoris n. 2. *Si autem non sit negligentia crassa, puta quia præcessit examinatio sufficiens, & nullum occurrit peccatum, de quo non fuerit vel sit contritus & confessus prius, non peccat communicando, licet aliquid forte lateat vel traditum fiat oblivioni. Et infra: Dico, quod diligenti inquisitione facta secundum possibilitatem nostræ fragilitatis, & præmissa contritione & confessione, quantum videtur homini sufficere, si tunc communicat, non peccat: imò si quæ alia peccata lateant, per istud Sacramentum etiam remittuntur.*

Non facit mentionem (inquit Hiquæus) dispositionis per attritionem: ergo videtur supponere in eo casu absque attritione de peccato hominem justificari per Sacramentum Eucharistiæ. Subtilis profectò argumentatio! Ut quid meminisset attritionis, quando præcessit contritio & confessio?

Quin

10.

Et Apostolo
Petro Act. 2.

Scotus.

11.
Nullibi
Scotus con-
trarium
supponit.

Sect. 5. De Dispos. req. ad grat. Sacri. Concl. 2. 111

Quin immò, qui fecit mentionem contritionis & confessionis, nonne dememinit attritionis? Potius videtur hic Auctor dememinisse attritionem à Concil. Trident. sess. 14. cap. 4. vocari contritionem imperfectam. Aut fortassis ignoravit, reliqua peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum, eadem confessione inclusa esse, & absolutione remissa? Non potuit ignorasse propter nimis claram decisionem Concil. Trident. sess. 14. cap. 5.

12. Nec locutus fuit de peccatis commissis post confessionem. Quod male collegit Valquez.

Quid ergo? Intellexit Magistrum suum cum Vasquesio disp. 205. cap. 3. n. 18. de peccatis commissis post confessionem: Intelligere debet (inquit Vasq.) peccata quæ post confessionem commissa fuerunt, & ipse invincibiliter ignorat: nam si ante confessionem commissa essent, nemo diceret per hoc Sacramentum remitti, siquidem per Sacramentum confessionis remissa essent.

Immò verò intelligere non potest peccata, quæ post confessionem commissa fuerunt; alioquin convincitur falsa probatio Scoti: Quia (inquit) post talem inquisitionem contritus & confessus si moveretur, salvaretur: non autem requiritur maior examinatio ad communicandum, quam ad secure moriendum. Nunquid peccator salvaretur absque contritione perfecta aut dilectione Dei super omnia, si post diligens examen non occurreret peccatum post confessionem commissum, & sic moreretur? Absque dubio si illi Auctores interrogati fuissent, unâ voce negassent.

Loquitur ergo Doctor non in casu nostra conclusionis, qui supponit peccatum actuale non remissum, neque retractatum per aliquem actum supernaturalem; sed de homine justo, qui ex in advertentia & inculpabili ignorantia omisit confiteri aliquod peccatum mortale, quod quidem indirectè remissum fuit per absolutionem, insuper tamen etiam remittitur per Eucharistiam, utique collativam novæ gratiæ ejusdem infimæ speciei ac naturæ cum prima gratia justificante; ut sensus sit: Si tunc communicat, non solum non peccat, sed etiam accipit fructum Sacramenti, id est, gratiam remissivam peccatorum, saltem secundariò, ut infra patebit. Neque hæc locutio censeri debet incongrua; nam Baptismus verè remittit peccata antea per contritionem remissa, & secundum Sacramentum Pœnitentiæ peccata remissa per primum.

13. Conclusio non præcisè ex natura Sacramenti

Itaque Sacramentum peccatori adulto nequaquam confert primam gratiam justificantem absque omni prævio actu voluntatis supernaturali, non præcisè ex natura

Sacramenti, sed ex generali decreto Dei, quo voluit & fixâ lege statuit impium haudquaquam justificare, nisi gratiæ divinæ liberè assentiendo & cooperando disponatur. Quæris, ubi scriptum sit? Audi Trident. sess. 6. cap. 5. Unde in sacris litteris cum dicitur: Convertimini ad me, & ego convertar ad vos; libertatis nostræ admonemur. Cum respondemus: Convertite nos Domine ad te, & convertemur; Dei nos gratiâ præveniri consitemur.

sed ex generali Decreto est sita manda.

Trident.

Ex dictis colligere fieri posse, ut quis recipiat Sacramentum & sine peccato & sine fructu. Casus sit, quando quis bonâ fide existimans se attritum aut contritum, cum reverè non sit, accedit ad Sacramentum: talis quidem non peccat, quia alias (ut inquit Scotus supra) quislibet se exponeret periculo, communicando, quia dicit Psal. Delicta quis intelligit? Et Eccles. 9. Nescit homo, utrum amore vel odio dignus sit: Ergo si oporteret communicantem scire se esse in charitate, quislibet communicando exponeret se periculo, nesciens an illo actu peccaret. Sicut autem charitas incerta est, ita quoque attritio aut contritio: cumque Sacramenta instituta sint pro hominibus viatoribus; non est verisimile Deum exigere physicam certitudinem debita dispositionis; quia talis certitudo (ut ibidem Doctor loquitur) non convenit viatori.

14. Potest recipi sacramentum & sine peccato, & sine fructu. Scotus.

Psal. 18. v. 13. Eccles. 9. v. 2.

Si inferas: Ergo Deus etiam tali casu confert effectum Sacramenti, supplens ex misericordia sua inculpabilem defectum suscipientis, propter inconvenientiam, quæ alias sequeretur; quemadmodum Ecclesia supplet defectum jurisdictionis in confessario, qui bonâ fide & communi errore habetur pro legitimo. Respondeo negando consequentiam: quippe eadem ratione sequeretur Deum supplere defectum materiæ, formæ, ministri &c. quando bonâ fide putantur adesse, quod hæcenus nemo asseruit, neque asseri potest, cum pendeat à libera voluntate Dei, cujus nullum extat nè minimum indicium; sicut constat ex jure & communi sensu Doctorum, Ecclesiam supplere defectum jurisdictionis, de quo suo loco.

15. Nequit dici Deum supplere inculpabilem defectum suscipientis.

Quæ cum ita sint, atque in omnibus scholis communiter recepta; dubitatur equidem, an ad aliqua Sacramenta sufficiat contritio imperfecta, & ad quæ? Pro responsione notandum aliqua vocari Sacramenta mortuorum, ut Baptismus & Pœnitentia, quoniam principaliter instituta ad primam gratiam, sive vitam conferendam: cætera autem, ut Confirmatio, Eucharistia, Extrema Unctio, Ordo & Matrimonium,

monium, Sacramenta vivorum, quorum primarius finis est augmentum primæ gratiæ. Et verò convenit inter Theologos aliam requiri dispositionem in Sacramentis mortuorum, aliam in Sacramentis vivorum. Sit itaque

CONCLUSIO III.

Contritio charitate perfecta non est necessaria dispositio in Sacramentis mortuorum, neque medij necessitate, neque præcepti.

16. Probatio ex ly mortuorum.

Est certa & communis. Etenim quid aliud significat ly Mortuorum, quam illa Sacramenta licetè suscipi à mortuis? Quis autem mortuum dixerit, quem contritio charitate perfecta Deo reconciliavit, priusquam Baptismus vel Pœnitentia actu suscipiatur?

Qualiter in contritione includatur votum Sacramenti

Si objicitur: In illa contritione includitur votum Sacramenti, ut docet Trident. sess. 14. cap. 4. Respondent aliqui, non aliter, quam votum cuiuscumque alterius operis præcepti v. g. communionis, restitutionis &c. Siquidem ideo tantum contritio charitate perfecta dicitur includere votum Baptismi aut Pœnitentiæ; quia virtutè continet voluntatem implendi omnia, quæ Deus à nobis requirit. Unde sicut communio vel aliud opus præceptum non dicitur nos justificare ratione contritionis, ita nec Baptismus vel Pœnitentia.

Atque ut aliter includeretur votum Sacramenti, ita quòd concurreret contritio ad justificationem (ut alij docent) tamquam vicaria Baptismi & Pœnitentiæ: quod Princeps facit per suum legatum aut Vicarium, non poterit facere per se ipsum? Si ergo Baptismus justificat impium per contritionem, tanquam sui vicariam: quis adeò desipiat, ut neget istum effectum Sacramento realiter suscepto? Sanè contradicere videtur verbis Christi Joannis 3. v. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Quid dicam de Sacramento Pœnitentiæ? Quorum remisit peccata (inquit Veritas æterna Joannis 20. v. 23.) remittuntur eis &c.

Joan. 3.

Item 20.

17. Ad mentem Concl. liij Trident. 21.

Quæ probè intelligens Concil. Trident. sess. 6. cap. 4. post descriptionem justificationis impij, Vt sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primæ Adæ, in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei per secundam Adam

Iesum Christum salvatorem nostrum; astatutim subiungit: Quæ quidem translatio post Evangelium promulgatum sine lavacro regenerationis aut eius voto fieri non potest. Sine lavacro (inquam) regenerationis aut eius voto. Ecquod illud votum? Contritio. Ergo sufficit Baptismus in re sine contritione. Alioquin quomodò verè idem Concilium cap. 7. vocat Baptismum causam instrumentalem justificationis, si necessariò eam supponat?

Præterea in præmio sess. 7. habet hæc verba: Per quæ (scilicet Sacramenta) omnis vera iustitia vel incipit, vel cepta augetur, vel amissa reparatur. Iustitia (inquam) incipit & amissa reparatur per nulla certè apud, quam per Sacramenta mortuorum, sic dicta, qui ab existentibus in statu peccati suscipi possunt. Accedit Concilium Florentinum, quod in litteris Unionis ait: Effectus Baptismi est remissio omnis culpæ originalis & actualis: Effectus Sacramenti Pœnitentiæ absolutio à peccatis, five (ut loquitur Trident. sess. 14. cap. 3.) reconciliatio cum Deo.

Florent.

His alijsque maturè expensis, existimo salvâ fide hodie asserti non posse, contritionem charitate perfectam in his Sacramentis esse dispositionem necessariam, præsertim necessitate medij, id est, ita necessariam, ut sine illa realiter habita nequeat accipi effectus gratiæ.

18.

Contritio in Sacramentis mortuorum non est necessitate medij.

Quod neque necessitate præcepti insuper, probatur: quia illud præceptum vel esset positivum; tale verò nullum reperitur sive in Scriptura, sive in Ecclesiastica traditione; vel esset naturale seu connaturale Sacramento, quia scilicet Sacramenta sanctè & reverenter tractanda sunt (propter quod peccat, ut infra videbimus, qui suscipit ali-quod Sacramentum vivorum sciens se esse extra statum gratiæ) & illud ubi legitur? An fortè in cordibus hominum? Non arbitror; quippe sufficit Sacramenta tractari sanctè juxta suum modum seu institutionem. Sacramenta porro mortuorum primariò & per se sunt instituta ad deletionem peccati, seu ad primam gratiam conferendam: vivorum autem ad ejus dumtaxat augmentum, ut statim amplius dicitur.

Neque necessitate præcepti.

Quapropter si à me quaeritur ratio, cur magis peccet communicans in malo statu, quam confitens & recipiens absolutionem? Respondeo confestim: non major dignitas Eucharistiæ, sed diversus modus institutionis; siquidem cum Pœnitentia directè instituta sit ad remissionem peccati seu colationem primæ gratiæ, quis me justè arguet de peccato, si ad istum finem Sacramentum suscipio? Et quomodò possum, nisi

19. Cur magis peccet communicans in malo statu, quam recipiens absolutionem.